

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
VIEŠOJO VALDYMO GRUPĖPAŽYMA
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS TARNYBOS STATUTO 7, 9, 57, 69 IR 72
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
(TOLIAU –PROJEKTAS)
(TAP-21-1198, TAP-21-1199; TAIS NR. 21-28164(2), 21-28165(2))

2021-09-16 Nr. NV-2227

Vilnius

Projekto rengėja – Vidaus reikalų ministerija.

Projekto tikslai. Įgyvendinti Konstitucinio Teismo 2021 m. balandžio 14 d. nutarimą Nr. KT58-A-N4/2021 „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 9 straipsnio 2 dalies 1 punkto nuostatos atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“, taip pat spręsti kitus neatidėliotinus vidaus tarnybos sistemai aktualius klausimus.

Dabartinė situacija. Konstitucinis Teismas 2021 m. balandžio 14 d. nutarimu Nr. KT58-A-N4/2021 „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 9 straipsnio 2 dalies 1 punkto nuostatos atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ pripažino, kad Vidaus tarnybos statuto 9 straipsnio 2 dalies 1 punkto nuostata „pripažintas kaltu dėl tyčinio nusikaltimo padarymo, nesvarbu, ar teistumas išnyko, ar yra panaikintas“ prieštarauja Konstitucijos 33 straipsnio 1 dalies nuostatai „piliečiai turi <...> teisę lygiomis sąlygomis stoti į Lietuvos Respublikos valstybinę tarnybą“, 48 straipsnio 1 dalies nuostatai „kiekvienas žmogus gali laisvai pasirinkti darbą“, konstituciniam teisinės valstybės principui. Konstitucinis Teismas konstatavo, kad pagal ginčijamą teisinį reguliavimą būti statutiniais valstybės tarnautojais – vidaus tarnybos sistemos pareigūnais neterminuotai draudžiama ne tik asmenims, padariusiems itin pavojingus nusikaltimus, *inter alia* Lietuvos valstybei ar valstybės tarnybai, bet ir visiems pripažintiems kaltais dėl bet kurio tyčinio nusikaltimo padarymo asmenims, neatsižvelgiant į padaryto nusikaltimo pavojingumą. Pažymėtina, kad tokio teisinio reguliavimo negalima pateisinti statutinės valstybės tarnybos ypatumais, nes juo paneigiama teisės stoti į tokią valstybės tarnybą esmė. Turi būti atsižvelgiama į nusikaltimų pavojingumą, todėl neterminuotas draudimas stoti į valstybės tarnybą gali būti nustatytas tik asmenims, padariusiems itin pavojingus nusikaltimus, *inter alia* Lietuvos valstybei ar valstybės tarnybai.

Bausmių vykdymo kodekso 134 straipsnio 4 dalyje (straipsnio redakcija, įsigaliosianti 2022 m. sausio 1 d.) nustatyta, kad nuteistieji gali būti priimami į darbą nuteistųjų darbinę veiklą organizuojančioje įstaigoje pagal darbo sutartį, tačiau Vidaus tarnybos statuto 7 straipsnio 5 dalyje nustatytas reikalavimas valstybės įmonių prie pataisos įstaigų darbuotojams būti neteistiems atitinkamais nusikaltimais ar neturėti teistumo, todėl minėta Bausmių vykdymo kodekso nuostata nebus įgyvendinama.

Projekto esmė. Projektu siūloma:

- tikslinti nepriekaištingos reputacijos nuostatas:
  - neterminuotai draudžiama būti vidaus tarnybos sistemos pareigūnu tik tiems asmenims, kurie **pripažinti kaltais dėl sunkaus arba labai sunkaus nusikaltimo arba tyčinio nusikaltimo valstybės tarnybai ar viešiesiems interesams;**
  - pripažinti kaltais dėl nusikalstamos veikos (išskyrus sunkaus, labai sunkaus nusikaltimo, tyčinio nusikaltimo valstybės tarnybai ar viešiesiems interesams, taip atvejus, kai pripažinti kaltais atleidžiami nuo baudžiamosios atsakomybės) padarymo galėtų pretenduoti į vidaus tarnybą tik esant visoms šioms sąlygoms: **atlikę bausmę arba baudžiamojo poveikio priemonę, išnykus teistumui dėl padaryto nusikaltimo ir nuo teismo nuosprendžio įsiteisėjimo dienos praėjus 5 metams;**
  - atleisti nuo baudžiamosios atsakomybės už tyčinį nusikaltimą ar tyčinį baudžiamąjį nusižengimą (išskyrus atleidimą nuo baudžiamosios atsakomybės, kai nusikalstama

veika prarado pavojingumą, ir atleidimą nuo baudžiamosios atsakomybės, kai paskiriama baudžiamojo poveikio priemonė) **galėtų pretenduoti į vidaus tarnybą, tik po 3 metų nuo atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės dienos**, o atleisti nuo baudžiamosios atsakomybės už bet kokią nusikalstamą veiką asmenys, kartu paskiriant jiems baudžiamojo poveikio priemonę, galėtų pretenduoti į vidaus tarnybą, **tik po 3 metų nuo baudžiamojo poveikio priemonės įvykdymo dienos**;

- įvertinus Europos Žmogaus Teisių Teismo formuojamą praktiką, nustatyti, kad asmuo, kuris anksčiau ėjo statutinio valstybės tarnautojo pareigas, dirbo teisėju, notaru, prokuroru, advokatu ar krašto apsaugos sistemoje ir buvo atleistas atitinkamai už pareigūno vardo pažeminimą, teisėjo vardą žeminantį poelgį, notarų profesinės etikos ir tarnybinius nusižengimus, prokuroro vardo pažeminimą, advokato profesinės etikos ir profesinės veiklos pažeidimus ar kario vardą žeminančius teisės pažeidimus buvo pripažintas pažeminusiu pareigūno vardą, **laikomas neatitinkančiu nepriekaištingos reputacijos ribotą laiką – kol nuo atleidimo ar pripažinimo pažeminusiu pareigūno vardą dienos nepraėjo 5 metai**;
- nustatyti, kad Statuto 9 straipsnio 2 dalies 1 punkto, 11 straipsnio 2 dalies 2 punkto ir 16 straipsnio 1 dalies 2 ir 5 punktų ir 3 dalies nuostatos taikomos valstybės įmonių prie pataisos įstaigų **administracijos** darbuotojams;
- siekiant teisinio aiškumo, siūloma detalai reglamentuoti apmokėjimą už darbą poilsio ir švenčių dienomis, nakties ir viršvalandinį darbą, ir nustatyti analogišką reglamentavimą, kaip ir darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartį, bei kitiems statutiniams pareigūnams;
- nustatyti, kad mokamas poilsio laikas suteikiamas per tris mėnesius, einančius po mėnesio, už kurį suteikiamas mokamas poilsio laikas, o tais atvejais, kai pareigūnui taikoma suminė darbo laiko apskaita, – iki kito suminės darbo laiko apskaitos laikotarpio pabaigos, jeigu šiais atvejais nebus sutrikdyta statutinės įstaigos veikla;
- nustatyti, kad šakos kolektyvinėje sutartyje gali būti nustatytas didesnis apmokėjimas už darbą poilsio ir švenčių dienomis, nakties ir viršvalandinį darbą. Šiuo metu esančiose šakos kolektyvinėse sutartyse yra sutarta dėl didesnio apmokėjimo už darbą poilsio ir švenčių dienomis, nakties ir viršvalandinį darbą, nes tai numato Darbo kodekso 144 straipsnio nuostatos, kurios nustato minimalius dydžius, taikomus apmokant už darbą nukrypimų nuo įprastinio darbo sąlygomis.

Papildomų valstybės biudžeto lėšų neprireiks.

Derinimas. Projektas teiktas derinti Teisingumo ministerijai, Finansų ministerijai, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Muitinės departamentui prie Finansų ministerijos, Kalėjų departamentui prie Teisingumo ministerijos, Nacionaliniam pareigūnų profesinių sąjungų susivienijimui, Lietuvos teisėsaugos pareigūnų federacijai, Lietuvos muitinės darbuotojų profesinių sąjungų susivienijimui, Lietuvos valstybės tarnautojų, biudžetinių ir viešųjų įstaigų darbuotojų profesinei sąjungai. Teisingumo ministerija ir Finansų ministerija pastabų dėl projekto neturėjo. Į Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pateiktą pastabą atsižvelgta. Su Muitinės departamentu prie Finansų ministerijos projektas suderintas darbo tvarka. Kitos derinančios institucijos ir įstaigos pastabų dėl projekto nepateikė.

Nacionalinis pareigūnų profesinių sąjungų susivienijimas pasiūlė apsvaistyti galimybę ir keičiant Vidaus tarnybos statuto 9 straipsnio 2 dalies 2 punktą įtraukti kaip išimtį atleidimą nuo baudžiamosios atsakomybės dėl nusikaltimo mažareikšmiškumo. Specialiųjų tyrimų tarnybos 2018 m. rugsėjo 10 d. antikorupcinio vertinimo išvadoje Nr. 4-01-6982 „Dėl nepriekaištingos reputacijos ir atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės ar bausmės“ konstatuota, kad „tais atvejais, kai teismo nuosprendžiu asmuo pripažįstamas padaręs baudžiamojo įstatymo uždraustą veiką ir atleidžiamas nuo baudžiamosios atsakomybės, pagal galiojantį teisinį reguliavimą jis laikomas nepriekaištingos reputacijos asmeniu. Mūsų nuomone, asmenys, atleisti nuo baudžiamosios atsakomybės, negali būti laikomi nepriekaištingos reputacijos, nes tokiu nuosprendžiu pripažįstama, kad asmuo padarė nusikalstamą veiką, taigi, buvo įrodyti visi padarytos nusikalstamos veikos

požymiai.<...> Iš dalies teigiama praktika laikome Notariato įstatymo 3 straipsnio ir Advokatūros įstatymo 3 straipsnio 3 punkto nuostatas, kuriose nustatyta, kad asmuo tam tikrą laiką nuo nuosprendžio, kuriuo buvo atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės, įsiteisėjimo dienos negali būti laikomas nepriekaištingos reputacijos“. Pažymėtina, kad, asmenį atleidžiant nuo baudžiamosios atsakomybės dėl mažareikšmiškumo, teismas visais atvejais turi konstatuoti, kad tokio asmens veikoje buvo visi objektyvieji ir subjektyvieji nusikalstamos veikos sudėties požymiai, t. y. atleidimas nuo baudžiamosios atsakomybės jokia būdu nereiškia asmens padarytos veikos dekriminalizacijos. Todėl Vidaus reikalų ministerija nepitaria pasiūlymui tokį asmenį laikyti nepriekaištingos reputacijos, nenustatant tam tikro laiko nuo nuosprendžio įsiteisėjimo dienos.

Atitiktis Vyriausybės programos nuostatom. Projektas Vyriausybės programos nuostatų tiesiogiai neįgyvendina.

Dalykinio vertinimo išvada. Svarstyta, ar nebūtų tikslinga nustatyti projekto įsigaliojimo datos ir įgyvendinimo nuostatų, pavyzdžiui, dėl nuostatų, susijusių su mokamo poilsio laiko suteikimu už darbą poilsio ir švenčių dienomis ir viršvalandinio darbo laiką (pasikeitus skaičiui iš kurio dauginamas viršvalandinio darbo laikas).

Siūlome įvertinti Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pateiktas pastabas Projektui. ir pasiūlymus ir projektus svarstyti Tarpinstituciniame pasitarime.

Patarėja

Aušra Balčiūnaitytė